

Comentariul operei Iona de Marin Sorescu- partea a patra

Provocandu-ne permanent la o intalnire cu noi insine si uzand de drepturile poeziei, Marin Sorescu organizeaza in irizari metaforice cu gandurile noastre, inlaturand orice tipare sau canoane pentru intelegerea sensurilor pe care le sugereaza. In acest sens, se poate glosa indelung asupra finalului piesei. Unii exegeti au in vedere gestul lui Iona de a-si spinteca propria burta de indata ce este eliberat din burta monstrului, ca o intelegere a nevoii de a se infrange sau de a se stapani pe sine insusidupa ce infrange colosul. Altii - si aceasta este si parerea noastra - considera ca, indreptand spre sine cutitul eliberator, Iona nu mimeaza nicidecum o sinucidere. In piesa nu e vorba de drama unui individ, ci de un dialog despre abstractii, astfel ca nimeni nu trebuie neaparat sa moara; sinuciderea ar insemna renuntarea definitiva la lupta, in timp ce Iona, ca proiectie a eului liric, ca mandatar al poetului, cauta in fundul marii scoica in care s-ar putea regasi, pleaca in marea calatorie a cunoasterii, intr-o simbolica insotire cu unica certitudine pe care a putut-o afla Omul. De fapt, in intreaga piesa - si in intreaga dramaturgie soresciana - gasim nu atat spaima de moarte, cat imensul interes pentru dimensiunea spirituala a vietii.

Ceea ce da acestei intelepte tragedii un suflu neobisnuit de adanc este staruinta in ideal, elogiul aspiratiei catre eternitate, inteleasa ca punct universal al dorurilor tuturor celor dornici de absolut "Afara... Un astfel de loc trebuie sa existe... Pentru o clipa. Apoi sa vina altul cu talpile lui arse de noapte". Astfel, eul sorescian nu mai aspira la dizolvare in naturismul primitiv al marii - ca in reveriile neptunice eminesciene - ci, privind valurile, cugeta la majestatea unei banci de lemn ("o constructie grandioasa, de stejar geluit", ridicata de om in calea apei si pe care pescarusii "sa poata respira in timpul furtunii").

Iona s-a bucurat de reprezentari scenice in mai multe teatre romanesti si in teatre din 11 tari ale lumii (din Paris, Freiburg, Zurich, Szeged, Tampere, Berna Copenhaga, Port Jeferson, Napoli s.a). Pe aceasta exceptionala partitura s-au ilustrat interpreti si regizori europeni reductibili: Claude Baignaire, Veljio Pasanen, Pino Cerrone, Molnar Arpad, Thomas Mailling. Dar, neuitatele interpretari scenice de inalta prestanta artistica ale romanilor George Constantin si Ilie Gheorghe reprezinta realizari actoricesti greu de intrecut: ele au anulat senzatia de discontinuitate pe care o poate lasa simpla lectura a piesei, inchegand o imagine unitara, aruncand puncti solide intre etapele si dominantele piesei: obiectivitatea constatarii, candoarea constientei si tristetea resemnarii, disperarea luptei si aureola iluminarii, optimismul iluziei si dramatismul deziluziei, tragismul luciditatii si gravitatea apolonica a contopirii cu sine.